

En skål med kirsebær: Comenius-projekt 2.1 CIRCE

af Elisabeth Nedergaard

Denne artikel er en bearbejdet oversættelse af den fremlæggelse af projektresultaterne, som projektets engelske og danske partnere, Julian Morgan (del I-II) og Elisabeth Nedergaard (del III), stod for som indlæg på The Cambridge Latin Conference i sommeren 2005. Til stede ved fremlæggelsen var også den belgiske projektkoordinator Veerle de Troyer.

CIRCE

CIRCE er et akronym for projektittlen "A Classics and ICT Resource Course for Europe". Projektet ser på, hvordan undervisningen i de klassiske fag (græsk, latin og oldtidskundskab) bedst kan understøttes af computerteknologien i dagens Europa. Projektet er medfinansieret af en bevilling fra Europakommissionen som led i Sokratesprogrammet. Partnerskabet bag projektet består af klassikerlærere fra Belgien, Danmark, Frankrig, Grækenland, Italien og Storbritannien. Den koordinerende partner er den internationale afdeling af undervisningskontoret for den flamsktalende del af Belgien, Het Gemeenschapsonderwijs i Bruxelles.

I. CIRCE manualen

CIRCE manualen repræsenterer de seks CIRCE-partners forsøg på at skabe og samle et sæt ressourcer, som kan gå ud over de nationale behov og møde behovet hos klassikerlærere fra forskellige lande over hele Europa. Manualen kan findes i elektronisk form på <http://www.circe.be>, hvorfra der foretages en henvisning til <http://circe.cti.gr/>. Manualen rummer fire hovedsektioner.

Kapitel 1 tager udgangspunkt i, hvordan de klassiske fag og IT hører hjemme i et moderne uddannelsessystem set i europæisk kontekst. Kapitlet anfører nyttige basale betragtninger over anvendelsen af både software og hardware. Det slutter med en fremlæggelse af lovmæssige forhold vedrørende copyright.

Kapitel 2 beskriver specifikke områder som med fordel kan inddrages og udvikles i de klassiske fag. Det er ikke hensigten, at klassikerlærere nødvendigvis skal følge alle de fremsatte anbefalinger, men det vil være en god idé, at der bliver skabt opmærksomhed på alle de områder, der fremdrages. Hver sektion i dette kapitel slutter med en slags brugsanvisning med "Første skridt" for dem, der er begyndere, og "Flere ideer" for dem, der ønsker at videreudvikle de nye metoder yderligere.

Kapitel 3 undersøger, hvordan forskellige former for undervisnings- og læringsstil kan tilpasses til de forhold, der gør sig gældende ved IT-understøttet læring. Kapitlet betragter både lærer- og elevroller og kan være en hjælp til at løse de pædagogiske problemer, der opstår, når IT kombineres med mere traditionelle undervisningsmetoder.

Kapitel 4 ser på, hvordan IT allerede er blevet anvendt i undervisningen i de klassiske fag af kolleger, der har været så venlige at stille deres bidrag til rådighed. Ideerne er udformet i en serie case studies, der viser, hvor, hvornår, hvordan og hvorfor forskellige strategier kan benyttes. Kapitlet følger intet bestemt mønster, men skal betragtes som en samling af materialer og ideer, som vi håber kan skabe inspiration til nye måder at undervise på. De forskellige case studies er ikke ordnet efter et bestemt princip, og læseren opfordres til at plukke frit fra denne sektion - som fra en skål med kirsebær.

At redigere et sådant dokument har været en stor opgave, og vi har måttet skabe rum til mange forskelligartede synspunkter og meninger udtrykt af vore bidragsydere, mens vi samtidig har forsøgt at finde fælles fodslag og en ensartet indgangsvinkel. Partnerskabet bag CIRCE-projektet består af mennesker med de samme grundholdninger, men med meget forskellige personligheder og indfaldsvinkler. Det er vigtigt at vi - som medlemmer af et europæisk fællesskab - hylder forskelligheden og byder forskellige tilgangsmåder velkomne, ligesom konflikter må løses i en positiv ånd. CIRCE-partnerne kender til alle aspekter af denne proces.

Manualen bliver oversat til flamsk, fransk, græsk, italiensk og tysk. På samtlige sprog vil den komme til at foreligge i bogform, mens den også downloades som et loose-leaf system. Det er et overordentligt spændende projekt, som vi håber vil kunne bringe glæde og gavn i skoler og colleges over hele Europa.

II. Hjemmesiden

Vores hjemmeside er i øjeblikket stadig under udvikling. Den findes på adressen <http://www.circe.be>, hvorfra der foretages en henvisning til <http://circe.cti.gr/> hos den græske partner, hvor hjemmesiden bliver oprettet, testet og p.t. huses.

Hjemmesiden bliver flersproglig som de øvrige dele af projektet. Man kan allerede se, at det er muligt at vælge forskellige sprog, selvom denne funktion endnu ikke er blevet fuldt ud implementeret. Hjemmesiden rummer hele manualen tillige med en stor mængde supplerende materialer:

- En sektion om fonte, der særligt handler om græske fonte og forsøger at give klassikerlærere gode råd om deres anvendelse.
- En sektion om undervisningssystemerne i de forskellige lande med særligt henblik på de klassiske fag. Denne sektion består af korte artikler ordnet land for land og skrevet efter en standardskabelon, som partnerne er blevet enige om. Artiklerne beskriver, hvordan der undervises i de klassiske fag og hvordan man bliver klassikerlærer i de forskellige lande i Europa. Indtil nu er de seks partnerlande dækket, ligesom vi er taknemmelige for at have modtaget artikler fra Østrig, Portugal, Spanien og Tjekkiet. Vi arbejder fortsat på at skaffe yderligere materialer til denne sektion.
- En sektion med udvalgte lektionsplaner, der både er indleveret af CIRCE-partnerne og af lærere uden for denne gruppe, som havde gode ideer. Lektionsplanerne er alle konstrueret ud fra en vedtaget standardskabelon og reflekterer, hvad man kan kalde "god praksis". Sektionen er udstyret med en søgefunktion, der giver mulighed for at udvælge lektionsplaner efter alder, emne eller andre kriterier. Lektionsplanerne er tænkt som eksempelmateriale for at hjælpe lærere til at finde frem til god praksis.
- En sektion om afholdte og kommende kurser
- En sektion om ressourcer i form af software. Denne sektion rummer annoterede links til software, der har interesse inden for hvert enkelt land. Beskrivelserne har ikke været tænkt som udtryk for en kvalitativ vurdering. De kategorier, der er anvendt i sektionen, er de samme for alle lande.
- En sektion om ressourcer i form af websites. Denne sektion rummer annoterede links til nyttige websites ordnet land for land. Som i den foregående sektion er kategorierne også her de samme for alle lande.
- Et downloads område, der stadig er under udvikling. Her vil man kunne finde ressourcer, der understøtter vores projekt.
- Et billedgalleri, der også er under udvikling. Vi regner med at stille en række anvendelige billeder til rådighed sammen med et sæt retningslinjer for, hvordan de vil kunne anvendes. Det er vores håb at denne ekstra gratis ydelse vil opmuntre flere lærere til at bruge hjemmesiden. Billedgalleriet vil blive forsynet med en søgefunktion og udelukkende bringe høj kvalitets billeder fra en række forskellige klassiske lokaliteter i Europa.

CIRCE-projektets hjemmeside er ikke en almindelig hjemmeside: Den fungerer ved hjælp af et såkaldt "content management system", som vil give alle de personer, der har de rette tilladelser, mulighed for at holde siden opdateret og aktuel selv efter projektets afslutning i 2006. Vi arbejder langsigtet og håber meget, at vore materialer kan være til gavn ikke kun på kort sigt, men også i årene, der kommer.

Kommentarer og feedback vil være overordentlig velkomne. Vore materialer bliver tilgængelige på engelsk, flamsk, fransk, græsk, italiensk og tysk. Hvis klassikere lærere i andre europæiske lande skulle ønske på egen bekostning at oversætte nogle af disse materialer til flere sprog end de nævnte, vil CIRCE-partnerne være glade for at gå i dialog herom.

III. CIRCE kurserne

Nationale og transnationale kurser

Den tredje komponent i CIRCE-projektets arbejde består af efteruddannelseskurser. CIRCE manualen og CIRCE hjemmesiden udgør den væsentlige basis for de kurser, der vil blive afholdt i forbindelse med projektet, mens kurserne i sig selv er det egentlige slutprodukt. Kurserne er primært rettet mod gymnasielærere i oldgræsk, latin og oldtidskundskab.

CIRCE kurserne kan enten være nationale eller transnationale. Mens de transnationale kurser vil være optaget som fem-dages kurser i Comenius-kataloget for støtteberettigede kurser, vil der ikke kunne søges nogen støtte fra Comenius til de nationale kurser.

Nationale kurser kan arrangeres og afholdes i et hvilket som helst land. Der vil typisk være tale om kortere kurser, ofte om et bestemt emne som fx:

- "Integration af IT i oldtidskundskabsundervisningen i Danmark: Internet ressourcer og billedbehandling"
eller
- "Hvordan læringsprocessen i begynderlatin i Italien kan lettes under inddragelse af IT"
eller
- "IT-baserede træningsprogrammer og øvelser for latin på A-niveau: præsentation af software og praktiske øvelser for lærere i Storbritannien"
eller
- "Didaktisk brug af internet i den franske læreplan for oldgræsk"

CIRCE manualen og CIRCE hjemmesiden kan anvendes som udgangspunkt for

sådanne nationale kurser, og CIRCE-partnerne kan indkaldes som instruktører. En række endagskurser har allerede været afholdt af Julian Morgan i Storbritannien og USA på basis af CIRCE manualen suppleret med praktiske øvelser ved tasterne. Det første egentlige prøvekursus for projektet var imidlertid et endagskursus afholdt i Danmark i foråret 2005, hvor de fleste af projektets partnere var til stede. Kurset handlede om IT i forbindelse med den nye læreplan for oldtidskundskab i Danmark. Her blev de engelsksprogede materialer for første gang afprøvet på ikke-engelsktalende kursister, hvilket skulle vise sig at få betydning for planlægningen af fremtidens kurser.

Kursusplanlægningen: De to tilgangsvinkler

At planlægge et kursus for et bestemt land er nemt nok, fordi der allerede er sat en ramme om kurset via den læreplan og den didaktiske tradition, der gælder for det pågældende land. At planlægge et femdages transnationalt kursus har vist sig at være en noget anderledes sag.

Under planlægningen af det første transnationale kursus, der bliver afholdt i Oxford i sommeren 2006, blev det hurtigt klart, at vi havde at gøre med to forskellige tilgangsmetoder: den færdighedsbaserede tilgangsmetode og en mere pædagogisk/didaktisk farvet tilgangsmetode. Hvor attraktiv den pædagogisk/didaktiske metode end må synes at være viste det sig umuligt at lade den fungere som udgangspunkt for et transnationalt kursus. Årsagerne er følgende:

- De didaktiske traditioner for de klassiske fag er forskellige fra land til land
- Eleverne har forskellig alder i de forskellige lande, når de begynder at lære de klassiske fag. I Danmark begynder eleverne fx først at stifte bekendtskab med latin i 16-17-års-alderen, men eleverne i Storbritannien er meget yngre. Denne situation kræver forskellige former for undervisningsmaterialer og forskel i den pædagogiske og didaktiske tilgang.
- Der er stor forskel på læreplanerne fra land til land. I Italien hører kunst og arkæologi fx slet ikke ind under læreplanen for latin, mens det i Frankrig udgør en yderst integreret del af læreplanen.

Alt i alt måtte vi konkludere at den pædagogisk/didaktiske indfaldsvinkel ikke havde mulighed for at danne basis for vore kurser. Men på den anden side set er den færdighedsbaserede tilgang ikke nok i sig selv.

Kompromisløsningen blev at bruge den færdighedsbaserede indfaldsvinkel som udgangspunkt for de fleste kursusafsnit, men til stadighed sørge for, at der følges op med pædagogiske og didaktiske overvejelser ved afslutningen af hver kursusdel. Undervisningen i de klassiske fag i den moderne verden er fællesnævneren under det hele (da det jo i virkeligheden er det, det handler om). CIRCE kurserne skal ikke blot betragtes som endnu et hold IT-kurser. De er kurser om integration af IT i de

klassiske fag (med streg under *de klassiske fag*). Det vil fremgå tydeligt af programmet for kurset i Oxford, som følger nedenfor.

Kurset i Oxford

Det første femdages transnationale kursus finder sted i Oxford fra d. 31. juli til d. 6. august 2006 (incl. rejsedage). Der kan søges støtte fra Comenius via de forskellige landes nationale kontorer - kun lærere fra Storbritannien vil være udelukket fra at søge støtte, da kurset afholdes i deres eget land.

Kurset vil begynde med en kort præsentation af projektet, manualen og hjemmesiden, hvorefter der vil blive fortsat med en række kursusafsnit, der hver vil indeholde en generel introduktion til et bestemt emne fulgt op af praktiske øvelser ved tasterne og af en afsluttende fælles diskussion om udbyttet og de pædagogiske og didaktiske muligheder.

Dag 1: Integration af IT i undervisningen i de klassiske fag

Denne dags program er en introduktion til IT i de klassiske fag på basalt niveau, men stadig med tips og ideer til gavn også for den mere avancerede bruger. Denne tilgang var en af de ting, der blev testet på det foreløbige testkursus i Danmark. Dagens workshops vil primært fokusere på tekstbehandling (især *kopier-* og *sæt ind-*funktionen), billedbehandling og søgning på internettet efter materialer til de klassiske fag (efter både billeder og tekster). Der er ikke tale om et tekstbehandlingskursus som sådan, men om øvelse i, hvordan man kan lave attraktive undervisningsmaterialer til sine elever i de klassiske fag. Hver kursusedtager skal lave et produkt der kan anvendes i hans eller hendes egen undervisning. De pædagogiske og didaktiske overvejelser bag produkterne (eller udvalgte eksempler herpå) vil blive diskuteret i dagens afsluttende fællessamling.

Dag 2: Software til de klassiske fag

Programmet for dag 2 vil både omfatte en præsentation af forskellige typer af software, der sigter direkte på de klassiske fag, og en introduktion til, hvordan generelle typer af software kan anvendes i de klassiske fag. I formiddagens workshops kommer kursusedtagerne til at skabe deres egne træningsprogrammer og øvelser med programmer som *Quia*, *Hot Potatoes*, *Quizfaber* o.lign.

Eftermiddagens program rummer en grundig introduktion til brugen af *Perseus*-systemet og dets muligheder i undervisningen. Hvis tiden tillader det, vil kursusedtagerne blive bedt om at afslutte dagens arbejde med en PowerPoint præsentation om et givet klassisk emne.

Dag 3: Websider og websites

Dag 3 vil fokusere på websider og websites. Efter en kort introduktion til, hvordan man laver websider og websites, og hvordan de på en meningsfuld måde kan anvendes i undervisningen, vil kursusedtagerne få mulighed for at arbejde med deres egne websider. Produktet skal være rettet mod deres egen undervisning.

I løbet af dagen vil det, der blev lært om billedbehandling på dag 1, blive taget op igen, og mere avanceret billedbehandlingssoftware (Adobe Photoshop elements) vil blive introduceret. De lærte teknikker skal bruges til de websider, der skal produceres. I den afsluttende fællesdiskussion vil eksempler fra dagens produkter blive fremlagt og flere måder at anvende websider på i undervisningen vil blive diskuteret.

Dag 4: Udfordringen for de klassiske fag: Den antikke verden i den moderne undervisning. Undervisningsmateriale til brug via internettet.

Titlen på programmet for dag 4 er inspireret af the Cambridge Latin Conference. På denne dag vil alt det, som kursusedtagerne har lært i de foregående dage, blive samlet og brugt igen. Deltagerne vil have to muligheder: De kan enten vælge en teknisk tilgansvinkel til udfordringen eller en mere didaktisk, der introducerer de nyeste læringsmetoder for integration af IT.

Den teknisk orienterede gruppe vil gå sammen i en workshop om et program ved navn Macromedia Director, og egentlig computerprogrammering vil være en del af dagens arbejde. Denne workshop er blevet lagt ind i programmet for at give de i forvejen teknisk dygtige lærere de mest avancerede muligheder for at skabe deres egne software- og internetressourcer for de klassiske fag.

Den didaktiske gruppe vil blive introduceret til forskellige nye læringsmetoder incl. virtuel undervisning i form af e-læring og online learning, netværksprojekter, WebQuest og et amerikansk koncept kaldet Just-in-Time-Teaching (JiTT). Kursusedtagerne vil arbejde sammen i mindre grupper om at udarbejde en række lektionsplaner for de klassiske fag, hvori de færdigheder, der har været arbejdet med i de foregående dage skal indgå sammen med ideer fra de netop præsenterede læringsformer.

I den afsluttende fællessamling for dag 4 vil de to hovedgrupper skulle mødes og dele hinandens erfaringer.

Dag 5: Træningsprogrammer og øvelser, overvågning og vurdering af elevernes progression

I den normale daglige undervisning skal alt arbejde med eleverne evalueres. Det synes derfor passende, at den sidste af de fem dage i programmet er afsat til at arbejde med evalueringsmetoder under inddragelse af IT. Dagens titel er "Træningsprogrammer og øvelser, overvågning og vurdering af elevernes progression". I programmet vil nogle af de færdigheder, der blev indøvet på dag 2, blive taget op igen.

I den afsluttende del af kurset vil kursusedtagerne fortælle, hvordan kursets udbytte passer til læreplanssituationen i deres eget land, og et spørgeskema skal udfyldes som slutevaluering af kurset. Resultatet af denne evaluering vil hjælpe os til at forbedre kursernes indhold og progression i fremtiden.

Kurset igennem vil deltagerne bruge både CIRCE manualen og CIRCE hjemmesiden så vel som mere detaljerede kursusinstruktioner til de forskellige workshops. Det er vores håb, at deltagerne efter kursets afslutning vil fortsætte med at kommunikere med hinanden via hjemmesiden forum, og at dette forum vil blive et elektronisk mødested for klassikerlærere fra hele Europa. Der vil ikke være fuldstændig fri adgang til hjemmesidens forum, men adgang efter anmodning.

Konklusion: Hvad skal det hele til for?

Afslutningsvis kan man spørge: Hvad er meningen med det hele? Hvorfor beskæftige sig med de klassiske fag? Hvorfor beskæftige sig med IT i de klassiske fag? I CIRCE-projektet er det vores overbevisning, at studiet af oldtiden udgør et unikt skatkammer både kulturelt og sprogligt for den vestlige verden. Det er her, vi finder vore kulturelle og sproglige rødder, som vi som lærere kan bruge til at skabe en forståelse blandt vore elever for fortiden som en forudsætning for nutiden og fremtiden. Vi lærere og vore elever lever i en moderne verden i stadig udvikling. It er kommet for at blive - og for de klassiske fag kan IT blive en virkelig gave. Den ny teknologi kan hjælpe os i arbejdet med at skabe et inspirerende moderne læringsmiljø for vore elever. Internettet byder allerede på store mængder klassisk materiale af høj kvalitet, og inspirerende software er til stadighed under udvikling og videreudvikling for de klassiske fag, samtidig med at nye didaktiske undervisningsmetoder ser dagens lys. CIRCE-projektet er skabt i den samme ånd og med den samme hensigt som the Cambridge Latin Conference: For at forbedre de klassiske fags stilling i de moderne undervisningssystemer og vise, hvor velegnede de klassiske fag er som basis for internationalt samarbejde på tværs af landegrænser.

